

11. Hafta: İmparatorluk ve Post-Vestfalyen Düzen

Bu dönemde, küresel siyasetin yeni karakterini tanımlamak için imparatorluk kavramını kullanan başka yazarlar da vardı. Henüz daha 11 Eylül yaşanmadan, 2000’de yayımladıkları *İmparatorluk* adlı eserlerinde, *Michael Hardt ve Antonio Negri*, kavramı yepyeni bir içerikle siyasal düşünceye yeniden kazandırdılar ve büyük etki yarattılar. Hardt ve Negri’ye göre, bugünün dünyasında İmparatorluk, tek başına uluslararası düzeni ya da bir tek devletin lider konumunu tanımlamak için kullanılan bir kavram değildir. Bir bütün olarak siyasal gücün, iktidarın değişen niteliğine ve mekanla ilişkisine açıklık getirmeye çalışmaktadırlar. Buna göre bugünün dünyasındaki hakimiyet örüntüsü ya da düzeni, emperyalizm kavramı ile açıklanamaz. Çünkü sömürgecilik ya da emperyalizm, sınırları belirli devletlerin, yine sınırları belirli başka devletler ve coğrafyalar üzerindeki egemenlik düzenini anlatan kavramlardır. Halbuki bugün küresel siyasete hakim olan şey, bir devlet ya da devletler grubu değil, küresel kapitalist ekonomik ve toplumsal ilişkileri yönlendirebilen, merkezi olmayan, tek bir devlet tarafından kullanılmayan yeni bir iktidar ve egemenlik biçimidir. Burada artık egemenliği devlet merkezli olmayan, çok başka bir çerçeveden ele almak gerekir. Bu yeni iktidarı ve egemenliği kullanan küresel ağ yapısı içinde birçok aktör yer alır: Bildiğimiz modern, egemen devletler, ulusaşırı kurumlar, büyük kapitalist şirketler ve diğer güçler. Bu ağ yapısı emperyalist değildir; tek ya da sınırlı bir coğrafyayı sömürmez; emperyaldir, kürenin bütününe yayılır. Öyle ki artık dışarı diye bir yer yoktur. İmparatorluk, tüm dünyayı kapsar. Sonuç olarak, imparatorluk kavramı, Hardt ve Negri’nin kullandığı şekliyle İmparatorluk, kapitalist dünya ekonomisinin dönüşümü ile ortaya çıkmış yeni bir iktidar yapılanması, yeni bir egemenlik biçimidir. Herhangi bir coğrafi alanı değil, kapitalizmin küreselleşmesi sayesinde tüm dünyayı kapsamaktadır. Bu yeni egemenlik biçiminde devletin içi ve dışı arasındaki her türlü sınır da anlamını yitirir. Siyaset artık küresel düzlemde cereyan etmektedir.

Modern egemenliğin bu dönüşümü, aynı zamanda Vestfalyen düzenin de dönüşümü anlamına gelir mi? Yukarıda tartışıldığı gibi, egemenliğin siyasal bir kapasite olarak dönüşmesine neden olan yeni küresel durum, bizi dünya siyasetinin temel mimarisi üzerine yeniden düşünmeye davet eder. Devletlerin, sınırlarının içinde ve dışındaki gelişmeleri denetleyemediği, küresel yapı ve süreçlerin, -kabaca bunları küresel kapitalizm ve aktörleri olarak adlandırabiliriz- devletleri sınırlandırdığı, devlet altı ve devlet üstü yeni ilişki ağlarının ortaya çıktığı bu yeni düzeni nasıl tanımlamalıyız? Castells’e göre, enformasyon devrimi ile ortaya çıkan yeni düzen, birçok otorite kaynağını içeren, ekonomi, siyaset, medya ve kültür

alanlarında giderek genişleyen ağların üzerinde yükselen bir *ağ devletidir*. Devlet, bu otorite kaynaklarından yalnızca birisidir. Uluslararası İlişkiler literatüründe ise, dünya siyasetinin yeni yapısı, küresel yönetim (global governance), kozmopolitan yönetim (cosmopolitan governance), postmodern uluslararası düzen ya da Vestfalya sonrası düzen (post-Westphalian order) gibi terimlerle adlandırılmıştır. Vestfalya sonrası düzen, temel aktörler ve süreçler bağlamında Vestfalyan düzenden büyük ölçüde farklılaşmış bir düzendir. Sınır aşan toplumsal, ekonomik, siyasal ve kültürel ilişki ağları içinde devlet, artık uluslararası aktörlerden sadece biridir. Küresel piyasalarla ilişkisi ve yönetim düzeni çerçevesinde yaşadığı dönüşümlere paralel olarak, toplumu ile ilişkisi de dönüşmüş bir yapıdır. Egemenliğini pek çok devlet altı ve devlet üstü yapı ile paylaşmaktadır; sınırları içinde hiçbir zaman mutlak anlamda yaratamadığı ulusal bütünlük ve ulusal vatandaşlık ideallerinden de uzaklaşmıştır. Bu yeni düzen, Vestfalyan düzenden kökten bir kopuş mudur; yoksa onun yeni bir türevi midir? Bu soruyu tartışmaya devam etmekteyiz.